

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

О. О. ЧЕРЕДНІЧЕНКО, канд. техн. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ

ya1971@ukr.net

Одним із найвагоміших економічних секторів України тривалий час є аграрний сектор. За результатами 2021 року аграрне виробництво сформувало понад 10% ВВП країни. Окрім того, близько 41 % загального експорту України припадає на агропродовольчу продукцію, а від стану агросектору напряду залежить добробут 13 млн сільських жителів.

Пандемія COVID-19 і спричинені нею збої в логістиці через закриття кордонів і заборона в постачанні продукції не стали на заваді розвитку вітчизняного агробізнесу. Це досягалося безупинним удосконаленням діючих бізнес-моделей, покращенням якості продукції, широким застосуванням результатів наукового-технічного прогресу.

2022 рік став складним випробуванням для всіх галузей економіки. Але, попри масштабні руйнування підприємств і сільськогосподарської інфраструктури, замінування полів, знищення врожаю та сільськогосподарських тварин і птиці, зниження обсягів виробництва, світові експерти вважають, що Україна все одно залишиться житницею Європи та світу. Проте, аграріям доведеться стикнутися з багатьма викликами, рішення яких буде можливе завдяки досягненню ефекту синергії, а саме поєднанню дій представників агробізнесу, органів влади, громадських організацій і споживачів.

Розвиток підприємств агропромислового сектору в значній мірі залежить від кількості та якості ресурсів, якими вони володіють, масштабу їхньої діяльності, позиціонування на ринку тощо. Сьогодні до першочергових заходів можна віднести підвищення якості продукції, посилення енергоефективності виробництва та розширення використання безвідходних технологій. Такої стратегії дотримується ПрАТ«МХП», яке є основним гравцем вітчизняного ринку курятини, маючи декілька торговельних марок.

В 2021 році курятина була найуживанішим видом м'яса в світі, що пояснюється найкоротшим циклом виробництва від яйця до готового бройлера та дешевизною в порівнянні з іншими видами м'яса.

Не зважаючи на всі «економічні шоки» МХП зуміло адаптуватись. Наприклад, достатній рівень власного забезпечення кормами практично нівелював залежність від постачальників. За основними показниками господарської діяльності підприємство демонструє зростання.

Таблиця 1 – Основні показники господарської діяльності підприємства
ПрАТ «МХП» за 2019–2021 рр., тис. грн

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2019 р.	CAGR (2019- 2021 рр.), %
Оборотні активи	1181641	1174348	1654939	140,1	18,3
Необоротні активи	2508854	2108474	2448840	97,6	-1,2
Власний капітал	1595866	1254203	1794188	112,4	6,0
Поточні зобов'язання	390181	374912	529263	135,6	16,5
Чистий прибуток	215283	-133057	393338	182,7	35,2
Виручка від реалізованої продукції	2055943	1911137	2372262	115,4	7,4
Собівартість реалізованої продукції	1618596	1544101	1812672	112,0	5,8
Валовий дохід	397832	397538	744516	187,1	36,8
Витрати на маркетинг, збут та розповсюдження	179156	187801	228183	127,4	12,9

За період 2019 – 2021 рр. підприємство збільшило валовий дохід і чистий прибуток більше, ніж у 1,8 раз. Незважаючи на зростання витрат, рівень рентабельності в 2021 р. становив 21,7% проти 13,3% у 2019 р.

Зводячи воєдино маркетингові дослідження, облік витрат, фінансовий аналіз і виробниче планування можна визначити ефективність операційного аналізу, що дозволяє обґрунтувати широкий спектр показників, які впливають на кінцеву ефективність діяльності компанії. Зокрема, беззбитковий обсяг продажів і мінімальну ціну реалізації, прийняття рішення про зниження цін при збільшенні обсягів збуту продукції, найбільш вигідний асортимент при обмежених ресурсах, вплив структурних зрушень в асортименті на прибуток компанії тощо.

Розрахунок точки беззбитковості діяльності ПрАТ «МХП» за 2019 - 2021 рр. визначає, що критичні обсяги продажів менші за реальні показники. Коефіцієнт маржинального доходу має тенденцію до зростання, в 2019 р. –

44%, а в 2021 р. – вже 52%. Це підтверджує ефективність діяльності компанії та результативне управління.

Таблиця 2 – Розрахунок беззбитковості діяльності ПрАТ «МХП» за 2019-2021 рр., тис. грн

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Виручка від реалізації продукції	2055943	1911137	2372262
Витрати	1658111	1513599	1627746
у т.ч. постійні витрати	497433,3	454079,7	488323,8
Змінні витрати	1160677,7	1059519,3	1139422,2
Маржинальний дохід	895265	851618	1232840
Коефіцієнт маржинальності доходу, %	0,44	0,45	0,52
Критичний обсяг продажу	1142337	1019012	939645

Зміна співвідношення між постійними й змінними витратами в межах можливостей підприємства дозволяє вирішити питання оптимізації прибутку.

Також політика підприємства повинна враховувати взаємопов'язані між собою складові розвитку: економічний, соціальний та екологічний.

Наприклад, покращення якості продукції посилює конкурентоспроможність компанії на ринку та дозволяє отримати певний дохід за рахунок існуючих і залучення нових споживачів. Дотримання всіх вимог при виробництві продукції сприяє результативній і довгостроковій співпраці з контрагентами. Постійне удосконалення технології виробництва, використання більш безпечних для довкілля речовин приводить до розширення можливостей підприємства, зменшення навантаження на навколишнє середовище.

ОГЛЯД ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН В УКРАЇНИ В 2022 РОЦІ

О. ЩЕТИНСЬКА, магістрант

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

ladirra1104@gmail.com

У своїй історії економіка нашої країни стикнулася з викликами такого масштабу вперше. Стійкість української економіки здивувала, а українці творили дива. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив про